

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialne demokratične stranke

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 36.—, za pol leta K 18.—, za četrt leta K 9.—, za mesec K 3.—. Za Nemčijo celo leto K 40.—, za ostalo tujino in Ameriko K 48.—.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Posamezna številka 14 vinarjev.

Še nekaj iz tržaške polemike.

Kakor smo že omenili, se v tržaškem »Laboratoru« vrši polemika med tamošnjimi sodrugi. Do sedaj smo že podali v posnetkih naziranje sodrugov Pittonija, Puecherja, dr. Tume in nekaj pripomb uredništva. Sedaj so prišli na vrsto sodrugi Golouh, Tuntar in Passigli.

Sodrug Golouh odgovarja Tumi in pravi med drugim: Sodrug Tuma trdi, da »bo osvoboditev narodov prišla z osvoboditvijo človeka«. Strinjam se s to trditvijo, ako se o tem misli na splošno socialno in narodno osvoboditev. Ali do tedaj? Tuma mi bo odgovoril: do tedaj pripravljajmo z vsemi našimi močmi novo internacionalo. Kako se pride do socialne, politične in gospodarske osvoboditve? Je-li ta osvoboditev posledica volje in moči ene stranke, ali ni morda posledica raznih bojov na vseh poljih? In ta čas, ko se ti boji vrše in transformacije dozorevajo, kaj naj se napravi od naše strani? Ali naj čakamo, da drugi monopolizirajo ta gibanja, ki se porajajo na vseh poljih?

Dr. Tuma misli, da se mora rešitev vseh teh težkih problemov, ki so največja zapreka hitremu razširjanju naših idej, odložiti za dan, ko bo realiziran socialistični ideal.

Strinjam se, če bi socialistične stranke predstavljale v tej nesrečni vojni odločilno moč. Ali namesto tega, poglejmo okoli! Ali moremo mi nemirnim masam, ki iščejo izhod magari v nacionalizmu, govoriti o socializmu, ki bo osvobodil, o revoluciji, ki bo rešila, med tem ko ravno socialisti v Nemčiji in na Francoskem se oddaljujejo in je internacionala še daleč? Mislil Tuma, da res vse želje po svobodi in avtonomiji nastanejo vsled socialistične agitacije? Ali je združena Italija nastala samo zaradi tega, ker je hotel liberalni Cavour in republikanec Mazzini, ali pa vsled tega, ker je to hotelo ljudstvo samo, ker je videlo v tem svoj nadaljni napredek? Narod, ki je postal svoboden potom svoje lastne volje in lastnega boja, bo gotovo za socializem bolj aktivna moč, kakor tisti, ki ni svoboden. Socializem je najboljši napredek prav med narodi, ki so svobodni, kjer so socialne difference bolj izrazite. Kjer je ljudstvo v narodnem oziru zasluženo, uživa tudi v socialnem oziru manj pravic in je manj sposobno sprejeti in uneti socialistične nauke o socialni rešitvi.

Ali nas ni učil tudi K. Marx sam, da je dolžnost socialističnega gibanja podpirati vse tiste ideje, čeprav jih propagira buržuazija, ki utegnejo pospeševati za korak, socialni napredek. To je bil vzrok, da je sam podpiral liberalno buržuazijo na Nemškem v boju proti vladajoči birokraciji. Treba je pomniti, da je gibanje ljudstva lahko toliko bolj v korist delavstva, kolikor bolj se da občutiti socialni pritisk.

Ce hočemo biti in ostati v resnici izobraževalna in delovna moč v življenju narodov in držav, in če hočemo v resnici biti v korist svojemu ljudstvu, moramo biti poleg, delovni in aktivni pri vseh dogodkih in bolj zgodovine. Socializem obsega vse življenske probleme, in povsod pokaže najboljšo rešitev, čeprav je ni mogoče takoj realizirati.

Jugoslovanska soc. dem. stranka je sedaj enotna brez razlike tendenc — in tudi Tuma — ako se ne motim, za bistvo majniške deklaracije — to je za združitev jugoslovanskih narodov v demokratično državo. To je naš stari postulat, katerega ne moremo odložiti samo zaradi tega, ker ga hočejo danes meščanske stranke realizirati. Če to trdimo v našem časopisu, na naših shodih, zakaj bi ne povedal tega tudi na nasprotniških shodih, da ljudstvo ve, da smo v tej glavni želji vsi edini, ker le v vstajenju narodov vidimo podlago za večjo in hitrejšo evolucijo, bodisi za skupnost, kakor za delavski razred. Če se temu pravi »družiti se z meščanskimi strankami«, kaj naj bi rekli o »Scheidemannovcih« v raznih državah, ki glasujejo za vojne kredite tudi po dogodkih v Rusiji in na Finskem.

Potem se sodrug Golouh bavi s praškimi slavnostmi in pride do zaključka, da največji pogrešek socialistične politike v narodnem oziru je ta, da ni nikdar hotela ali mogla priti do dna. Socialistična stranka je v narodnem oziru izvršila veliko delo; brnski program, ki ni mogel obstati kot program — je vse, kar se je praktičnega izvršilo. Tuma pravi, da je pri nas najtežavnejše in skoro nemogoče rešiti narodno vprašanje v sedanjih družbi. Jaz mislim, da je rešitev pri nas taka, kakor drugod. Ali ne bi se lahko reklo, da je rešitev narodnega vprašanja pri nas mogoča ravno na podlagi idej svobodnega sporazuma? Italijani imajo popolno pravico do svojega svobodnega narodnega obstanka in nihče jim ne sme to pravico kršiti. Na drugi strani tudi oni ne smejo biti v zapreko svobodi drugemu narodu, temveč mora se poiskati pot sporazuma.

Sodrug Puecher je napisal drug članek, ki v splošnem vzdržuje to, kar je povedal v prvem članku o praških slavnostih, ter trdi še enkrat, da je treba ločiti pojem narodno od šovinističnega. Tisti, ki se bore za svobodo in pravice svojega naroda, niso šoviniisti. Slednjič se zahvaljuje sodr. Tumi za pogumno in jasno izjavo glede italijanskega značaja Trsta.

Sodr. Tuntar odobruje najprej in opravičuje stališče sodr. Pittonija, da ni šel v Prago, ki ni bilo nič drugega s socialističnimi delavci pred vojno, kako so organizirali žavo s 3 in pol milijoni Nemcev in za jugoslovansko državo s vsemi primorskimi Italijani. Potem razpravlja o stališču socialističnih strank napram meščanskim strankam. Socialisti morajo odklanjati vsak stik in sodelovanje z meščanskimi strankami. Proletariat si mora le sam izbojevati svobodo. Tuntar se zavzema za program socialističnih manjšin (cimervaldovcev), ki odkla-

najo idejo, da se mora za dosego in rešitev narodnih problemov vojna nadaljevati. Potem govori o narodnih razmerah v Trstu in Istri ter pravi, da je ta dva naroda nemogoče ločiti. Zaradi tega se narodni problem ne bo rešil v zmislu italijanskega in slovanskega nacionalizma. Rešiti ga bo moral le slovanski in italijanski proletarijat.

Sodrug Passigli je napisal dva dolga članka, enega v poduk in odgovor sodr. Golouhu, drugega pa sodrugu Puecherju, v katerih dokazuje napačno stališče omenjenih sodrugov v narodnih vprašanjih. Dokazuje, da proletarijat ne more sodelovati z meščanskimi strankami, ki delavstvo izrabljajo v svojo korist. Dokazuje, kako so italijanske in slovanske meščanske stranke postopale s socialističnimi delavci pred vojno, kako so organizirale stavkolomce pri delavskih gibanjih itd.

To je kratka vsebina, seveda le bistvena, zadnjih polemičnih člankov.

Pisma z Dunaja.

23. junija 1918.

Zanimiva je sedaj na Dunaju razstava, ki jo na kratko nazivljejo »Ema«. Nemci namreč zadnje čase radi skrajšujejo svoje dolge besede. Namesto, da bi rekli **Ersatzmittelausstellung**, (razstava nadomestkov) pravijo na kratko »Ema«. Seve hudo mušneži uganjajo precejšnje šale, češ, saj so razne »Eme« tudi za nadomestek! — Razstava nam kaže sama nadomestila. Nemci imajo znani pregovor: Hilf dir selbst, so hilf dir Gott (Pomagaj si sam in Bog ti pomore) in pomagajo si na vse načine. V tej razstavi vse vpije in vse kriči: tako si pomagamo!

Trije oddelki so: nadomestki za hrano, nadomestki za obleko in oni za obutev.

Hrana! Krompir je bil svoj čas zaničevan, le »za delavca in kmeta«. Gospoda ga je le k pečenki prigrižovala seve na masti pečenega in z maslom garniranega. Sedaj v tej razstavi zvemo, kaj vse je iz krompirja. Dunajčani se čudijo, češ: šmenta, koliko jedij nam da krompir, celo »šarkeljini« so iz krompirjeve moke, omlete, palačinke itd. itd. — samo en vrag je: da — — krompirja ni... Veliko se občuduje tudi kruh iz — gob. Lep črn hlebec je, tehta precej... Kakšnega okusa je, ne vem. Ljudje si pripovedujejo, da je precej drag, ker so gobe po 30—40 kron eno kilo — hm, pravijo, če pomislimo, da je treba gobe zmljeti, potem je kilo kruha skoro — 50 K! Jože, ne boš kaše, pardon kruha iz jurčkov jedel, sem si mislil in odkuril sem na proč... Ustavil sem se pred koruzno moko in znamenitostmi, ki se dajo napraviti iz šmentane koruze. Ena ženica za menoj je seve hudo mušno vskliknila: če bi gospodje, ki so razstavo priredili, morali to-le jesti, jamine: ne bilo bi te razstave...

LISTEK.

Trdoglavneži.

Dogodba iz prejšnjih časov.

Tam nekje v gorski vasi, kjer so raztresene koče, kakor bi jih hud vihar razmetel na vse strani, je životalil tudi Oblakov Marko. Njegova hiša je bila stara, da se je še komaj držala skupaj, streha pa obraščena z mahom. Tudi ostala gospodarska poslopja, kolikor jih je bilo, so bila napol podrita, in marsikdo, ki je hodil mimo, si je mislil: »Ne vem, kako to, da burja ne odnese Marka z njegovo podrtijo vred!«

Dočim so drugi ljudje bili tako v skrbeh zanj, ni njemu prišlo niti na misel, da bi dvomil o trdnosti svojega gnezda. V največji nevihti in burji je legal počivati tako mirno, kakor graščak v svojem trdnem gradiču.

Da, Marko Oblak pozna svojo kočo bolje kakor vsi drugi. Sto let ali še dalje lahko zdrži, zakaj bi ne držala? Seveda, to izprevidi tudi sam, da je potrebna tu-patam popravila, kar bo tudi popravil. Pa... sedaj... ne gre in ne gre, ker tisti s cesarsko podobo dela križe

čez njegove dobre načrte. Pri Marku je bilo — kakor rečeno — pomanjkanje denarja na dnevnem redu. Kolikor mu nese to majhno posestvo, gre vse za davek in dolge, njemu pa ne preostane nič.

Cenjeni čitatelji, ali veste, kaj se pravi: vsak dan nasititi šest lačnih žledčkov? Marko ima štiri dečke in dve deklici in vsi ti se radi zbirajo pri stari orehovi mizi. Izbirčni sicer niso bili, in krompir jim je teknil prav dobro, čeprav ni bil na smetani in sirovem maslu. Ali potrebovali so ti žledčki, potrebovali, in to mnogo, preden so bili tako napol siti. O joj, ti so pojedli...?

Tako je šlo leto za letom. Neke pomladi se je pa v vaščanih zbudila velika radovednost. Kaj je neki bilo? Železnico bodo delali — so pravili — in zemljišča, po katerih bo tekla železnica, se bodo plačevala s samim zlatom. Tudi bo mnogo zaslužka.

In res. Prišli so zemljemerci z raznim orodjem ter začeli meriti cesto, po kateri bo divljala ogenj puhaloča pošast.

Pokupili so posestva in — v resnici — kmetom so se izplačala pošteno, nekateri so se zadovoljno smejali v pest, češ: »Kako so neumni, da tako trosijo denar!« Le eden je bil, ki se je hudoval na to železnico in je bil prav slabe volje.

»Norec!« so govorili ljudje. »Tisoč goldinarjev dobi za to podrtijo, ki ni vredna niti petsto in sedaj se še kremži.«

Ljudje so govorili o Oblakovem Marku, ki bi moral prodati svojo hišo, ker je stala železnici na potu. Inženirji so tako sklenili in njega niso vprašali, ali mu je prav ali ne. Ponujali so mu tisočak in dejali: »Sedaj, Marko Oblak, pojdi iz koče, mi rabimo prostor!«

In Marko maše z glavo in pravi: »Oho! Moja hiša, te ne dam! Kdo pa vam je dal pravico, da me hočete odpraviti iz moje lastnine!«

To je bil odgovor na vsa prigovarjanja in nazadnje so gospodje napeli druge strune ter šli k sodišču. Kmalu na to dobi Marko od sodišča pismo, v katerem je stalo, da se mora najkasneje v štirinajstih dneh spraviti iz koče, denar za kočo pa more dvigniti pri glavarstvu.

»Saj ni več pravice na svetu,« se zadere Marko nad slugo, ki mu je prinesel pismo, da je ta preplašen zgrabil za sabljo.

»Jaz vam ne morem pomagati, če vam pismo ni všeč,« reče sluga. »Pa svetovati vam hočem: če bode vi rekli tisočkrat: ne, ne pomaga vam nič, zakaj železnica se ne bo ustavila pred vašo kočo. Če se pa

Salatix, Vitrine, Omletine, Maggi, Eierol, Omino itd. itd. — sami nadomestki. Moj želodec mi je dejal: beži. Mislil sem še pogledati v kuhinjo, kjer »spretne« kuharice pripravljajo »najboljše« jedi iz nadomestkov ter predavajo o tem, pa dejal sem si: čemu? Opoldne je bil v juhi in v jedi nadomestek, zvečer bo zopet — popoldne naj diham saj brez nadomestkov!...

Šel sem v oddelke za oblačila. Papir namesto volne! Papirnat hlače, papirnat obleke, papirnat srajce. Včasih smo rekli: mož iz slame — sedaj pa se glasi: mož iz papirja! Papirnat čevlji, papirnat nogavice, papirnat spodnje hlače, papirnat srajca, papirnat zgornja obleka s papirnatim klobukom... V glavi pa arovco — kaj češ ljuba duša še več! Nemška znatnost je naredila že veliko čudežev. Čudimo se še mi! Zanimiv je proces iz smreke do elegantne obleke iz papirja, ki ima to napako, da je precej draga in pa — malo vredna!

Oddelke za obutev! Mesto pravih podplatov les. Razstavljen je stroj, ki s pomočjo enega človeškega bitja sam iz polena napravi podplate s peto vred. Dobu čevljev z lesenimi podplati je tu. V razstavi za obutev je kompletna delavnica, kjer mlada dekleta pridno robotajo. Na obličju se vsaki pozna, da živi ponajveč od onih nadomestkov, ki jih kaže prvi oddelke.

Človek je vesel, ko prehodi razstavo in gre ven v sloveči Kaisergarten, kjer smo se pred vojno veselili razkošnih priredb »Wenedig in Wien...« V kavarni ti danes predlože Theecersatz, Kakako-Ersatz — tudi tistih natakarejev, ki so bili »echt wienerisch« ni več — tudi tu je »Ema«... Le godba, ki svira pred kavarno, pravijo, da je še prava, dunajska, da ni nadomestek.

Drugače pa? Manj kruha bo, tako so nam oznapili od c. kr. vlade. Delavstvo, ki že itak silno trpi od dolgotrajne vojske, je postalo še bolj razburjeno. V mnogo tovarnah so ustavili delo. Socialno-demokratska stranka za Nižo Avstrijo je morala takoj sklicati delavski svet, ki je razpravljal: kaj storiti. Odposlal je poslance dr. Rennerja, Elderscha, Domesa, Tomschika, Forstnerja in Severja v razna ministrstva, da store, kar se da storiti. Razporeženje mas je nad vsa pričakovanja revolucionarno! Vendar: disciplina je uzorna in skoro gotovo je, da se odločijo vsi za ono, kar jim bodo predlagali poslanci, ki intervenirajo. Zdi se mi pa, da bo to zadnjič... Strankini glavni vodje so pa odsotni. Dr. V. Adler je v Nauheimu, kjer se zdravi, Seitz in Ellenbogen sta odšla v Haag, da se dogovorita s Troelstro radi obnove nove Internationale.

Sinočnja seja Delavskega sveta v »Eisenbahnerheimu« je bila zelo burna. Shodi danes in jutri bodo imeli zadnjo besedo. O uspehih pogajanj ste gotovo že poročali; po mojem mnenju drugače biti ne more za enkrat. Hudo je res, ali — žal, odvrčati je treba hujše!

Seidlerjeva vlada je v krizi. Mož ni politik. Manjka mu za to vse! Uboga Avstrija, ki ji na čelu sedanjih tako resnih in tako važnih časov stoji Seidlerji. Upanja pa ni dosti, da bo kaj bolje. V četrtem vojnem letu, pravzaprav konec četrtega leta vojne hočejo v Avstriji vladati narode s persekucijami, s cenzuro in prepovedmi shodov in zborovanj. Kratkovidni možje! Dr. O.

Politični pregled.

— **Notranje političen položaj.** Kakor smo že poročali, je cesar predvčerajšnjem sprejel predsednika Poljskega kluba in nemškonalna poslanca dr. Waldnerja in Teufela v posebni avdijenci. Vsaka avdijenca je trajala nad eno uro. Cesar se je informiral o položaju in jih vprašal za njihovo mnenje, kako najti izhod iz politične krize. Poslanec Tertl je priporočal likvidacijo sedanjega sistema, ki sredi najusodnejšega časa hujša narod proti narodu in pospešuje razpad države. Spre-

jeti bodo pri cesarju tudi voditelji ostalih političnih strank, posamezni člani gosposke zbornice. Vlada je dal priliko tudi onim ministrom, ki so nastopili proti Seidlerju, da mu povedo svoje mnenje. Pod cesarjevim predsedstvom se je vršil kronski svet, v katerem se je razpravljalo o položaju. Minister grof Silva-Tarouca, Banhans, baron Wieser, baron Wimmer in pl. Homann so utemeljevali svoje mnenje, da je treba vse storiti, da se omogoči redno zasedanje državnega zbora. V ospredju stoji kandidatura železniskega ministra Banhansa, ki naj bi prevzel predsedstvo v uradniškem prehodnem ministertvu, druga pa se potezajo za grofa Silva Tarouca. Treba bo še nekoliko dni, da se politični položaj razbistri.

— **Ministrski svet.** V ponedeljek je sprejel cesar v posebni avdijenci načelnika Poljskega kluba, Tertila, in pozneje nemškonalna poslanca dr. Waldnerja in Teufela, ki sta cesarju pojasnila nemško stališče glede ministrske krize. Popoldne se je vršil ministrski svet pod predsedstvom cesarja.

— **Poljski državni svet** se je v soboto sestal na redno zborovanje. Izvolil se je najprej glavni odbor dvajsetih članov in štirje tajniki. Za podmaršala so bili izvoljeni člani državnega sveta Mikulowski, Zamorski in Wodzinski. Otvarjajoč zasedanje je maršal državnega sveta Pulaski v svojem govoru podal zgodovinsko sliko zopetnega vstajenja poljske države ter povdarjal radost in skrb, katero je rodil zgodovinski preobrat. Svetu bomo dokazali — tako je končal maršal — da zamoremo v korist evropskemu ravnotežju, zlasti pa naših zaveznikov, ustanoviti državo, ki zastopa varstvo kulture in zdravega napredka.

— **Iz državnoželezniskega sveta.** V včerajšnji seji državnoželezniskega sveta je predlagal dunajski župan dr. Weisskirchner, da naj se južna železnica in aspangška železnica čim prej podružita. Zastopnik železniskega ministrstva, ministerialni svetnik dr. Müller-Martini je izjavil, da ima železniško ministrstvo vedno pred očmi podružiljenje privatnih železnic. Glede lokalnih železnic Gleisdorf-Hartberg in Feldbach-Gleichenberg-Radgona se je stavil eventualni predlog na otvoritev avtomobilskih zvez. Tudi glede železnice Köflach-Mittefeld se je sprejel eventualni predlog na otvoritev avtomobilske zveze.

— **Posl. sodr. G. Habermann sprejema častna občanstva.** V »Novi Dobi« priobčuje sodr. G. Habermann proglas, v katerem pravi, da je bil še z nekoliko zaslužnimi češkimi politiki imenovan za častnega občana raznih čeških mest. Ta imenovanja ne smatra samo za izraz kakega osebnega počaščenja, ampak jih sprejema kot izraz soglasja s skupno češko politiko in uvidi v njih odgovor na nezasišane napade in denunciacije na češke politike od strani Czernina. Kot prepričan in veren socialni demokrat se pa teh imenovanj ne bo posluževal. — »Pravo Lidu« pravi k temu, da se poklicane strankine institucije še niso pečale s to zadevo.

— **Pomen ofenzive na italijanski fronti.** Nek vojaški kritik razpravlja v »Neue Freie Presse« o namenu in pomenu avstro-ogrsko ofenzive proti Italiji. Pozno v jeseni — pravi omenjeni kritik — po porazu pri Kobaridu, je ententni vojni svet poslal v Italijo dve armadi Italijanom v pomoč: angleško Plumerjevo armado in francosko Fayollerjevo, skupno 10 divizij. Tekom bitke pri St. Quentinu je bilo odpoklicanih 5 divizij v Francijo. Vsled dogovora med Parizom in Rimom je odšlo kot nadomestilo za v Benečiji puščene francosko-angleške čete pet italijanskih divizij v Vogeze. Francosko-angleško armadno vodstvo je tako oslabilo desno krilo enotne fronte za 10 divizij. Ako bi ne nastopila avstro-ogrsko ofenziva, bi odšla še omenjena dva zbora ali nadaljnjih pet italijanskih divizij v Francijo. Za armadno vodstvo centralnih držav je nastala iz tega položaja potreba, da treba vezati desno krilo ententne fronte, to je italijansko armado. Naš cilj je bil vezanje italijanske armade

v štadiju vojne, ki je za entento najbolj kritičen. Anekdotičnih namenov ni bilo. Osemindnevna bitka v Benečiji je dosegla, da je italijansko armadno vodstvo izgubilo najprvo iniciativo, opustiti se je morala misel nadaljnjih transportov italijanskih čet v Francijo in general Diaz je se zahteval odpoklic italijanskih divizij iz Francije. Nameravani odvoz francosko-angleških zborov je preložen. 40.000 Italijanov je vjetih, krvave izgube znašajo še enkrat toliko in tako je akcijska sila italijanske armade znižana in doseženo vezanje te armade na italijanska tla, Francija in Anglija nimata pričakovati pomoči od Italije, odločitev v vojni pa pade na Francoskem.

— **Rumunski parlament za nevtralizacijo.** V odgovoru rumunske zbornice na prestolni govor kralja Ferdinanda se izvaja: Zbor poslancev bo priznal mirovno pogodbo in je prepričan, da dobi Rumunija v življenjski sili, v preskušeni ljubezni do domovine in v požrtvovalnosti svojega ljudstva moč do življenja. Zahvalo smo dolžni domoljubju zastopnikov dežele, ki so mirovna pogajanja srečno končali in ker se je tako spolnil nad stari sen Rumunov, ki žive tako tostran kakor onstran Pruta. Besarabska se je pridružila prostovoljno materinski deželi, in sicer v trenutku, ko je potrebovala krvaveča dežela tolažbe in okrepčila. Prevevani žele, da se veselimo v bodoče sadov miru, vidi dežela v prijaznosti, s katero so nam prišle nasproti dežele, s katerimi smo sklenili mir, most za obnovev prejšnjih prijateljskih razmer. Rumunija je postala po tej mirovni pogodbi nevtralna država, kar ji bo dovoljevalo, da bo vzdrževala dobre mednarodne odnose nasproti drugim velesilam. Ravno tako želi živeti v dobrem sosednem razmerju tudi z novoustanovljenimi državami.

— **Ententa ne umakne svojih ladij iz ruskih pristanišč.** Glasom brzovavnega poročila iz Moskve so zastopniki entente na Čičerinov poziv, naj umaknejo svoje ladje iz severnih ruskih pristanišč, odgovorili, da svojih ladij ne morejo odpoklicati, ker so potrebne za varstvo ententnih čet in vojnega materijala, ki se je dovažal v Rusijo, predno je ta sklenila brest-litovsko mirovno pogodbo.

Vseslovenski delavski shod.

Podpisani sklicujemo v zmislu sklepov X. rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke

na dan 21. julija t. l.
vseslovenski delavski dan
v Ljubljano.

Dnevni red bo:

1. Vprašanja prehrane, oblike in obutve in delavsko ljudstvo. Poroča sodrug Anton Kristan.

2. Organizacija delavskega ljudstva in sedanja doba. Poroča sodrug Josip Petejan.

Pristop imajo vsi delavski zastopniki v krajevnih, okrajnih in deželnih gospodarskih svetih, vsi odborniki rudarskih zadrug, bratovskih skladnic, bolniških blagaj, konzumnih društev in sploh vseh delavskih strokovnih, gospodarskih in političnih organizacij.

Priglasje je nasloviti na: Josip Petejan, uprava »Napreja« v Ljubljani.

V Ljubljani, 24. junija 1918.

Mihail Čobal, Anton Kristan, Josip Kopač, Josip Petejan, Marcelj Žorga, Viktor Zoré.

boste ustavljali, se vam zna pripetiti še kaj hujšega. Boste vendar pametni!

Sluga je nato odšel, Marko pa vrže papir v peč: »Iz kože ne grem nikdar. Moje lastnino si ne dam vzeti!«

Štirinajst dni je poteklo; progo so začeli delati in tisoče rok je gibalo in pripravljalo cesto železnemu konju.

Marko Oblak je še vedno v hiši. Občinski predstojnik ga drugega dne obišče in mu dobrovoljno prigovarja, da mu hišo plačajo zelo dobro in si za ta denar lahko postavi drugo, boljšo in na lepšem prostoru. Če pa ne odide prostovoljno, postavijo ga uradnim putem na prosto.

»Kdo me more siliti?« vpije Marko.

»Postava!« reče predstojnik s poudarkom.

»Postava ni pravična!« vzkligne jezo Marko.

»Marko, ne govori tako! Če to gosposka izve, se ti zna goditi slabo. Postav ne smeš zaničevati!«

Marko molči nekaj časa in reče zamolklo: »Torej miren biti in se ne pritoževati, če mu vzamejo domačijo, kjer je rojen, kjer je vzrastel.« Pri teh besedah mu zdrkne debela solza po zagorelem obličju. »Recite, ali je to resnica? Ali moram res iti?«

»Ti moraš, Marko! In ako ne boš hotel, prišli bodo po tebe z bajoneti in te vzeli s seboj.«

»In vzamejo me s seboj?« ponovi Marko žalostno in povesi glavo.

Nekaj časa molčita oba, nato zajecja z globokim vzdihom: »Jaz — se — torej — iz-se-lim!«

»Tako je prav, sosed,« poseže vmes predstojnik in mu poda roko. Pa ta ne vidi nič, ne reče nič, temveč še dolgo strmi v lukničav pod; nato vstane in odide iz sobe.

Še isti dan je spravil iz hiše vse ter bil gotov še pred večerom. Predstojnik mu je dal v občinski hiši začasno stanovanje. Drugi dan so laški delavci že jeli porušiti in rušiti hišo. Prejšnji njen posestnik jih je gledal, žalost in jeza sta ga obdajala in bežal je v gozd dalje in dalje... da ni več slišal udarcev, ki so padali na trohnela bruna njegove hiše. Vrgel se je na mah in jokal kot dete.

Deset let je poteklo. Železnica je že dogotovljena in vsak dan žvižga lokomotiva ter težko sopé vleče za seboj železne vozove. Starci in plašljive ženice so gledali pošast oddaleč, ko je dirjala po progi. Z začudenjem so majali z glavami in se križali: »V teh vozovih mora tičati sam bogasvaruj.«

Sčasoma je pa postalo vse drugače. Privadili so se že na vsakdanji vlak in še ozrl se ni nihče nanj. Tudi

so se že vsi vozili z njim. Ako bi sedaj kdo prišel in rekel: »Proč z železnico!« kar razkosali bi ga.

Kaj bi počeli brez železnice? Kdo bi jim vozil in spravil v dolino drva in les, kjer se dobi zanj lep denar, če bi ne bilo železnice? In pozimi tudi ni škodovalo nikomer, če je zaslužil na progi par kronic. Ko zapade sneg in zamete progo, pogostokrat meter debelo, je dela par dni. Hujša je zima, tembolje za nje, temveč je zaslužka.

Tako je bila železnica za ta kraj pravi blagoslov. In vendar je bil nekdo, ki je sovražil železnico iz dna duše. Nikdar se ni vozil po njej, nikoli odmetaval snega. Kratko: on ni hotel ni vedeti in slišati o železnici ničesar. Zanj je ni bilo na svetu.

Ta mož je bil Marko Oblak, ki še vedno ni mogel pozabiti, da ga je železnica poglajala iz rojstne hiše. Za denar, ki ga je dobil, si je postavil v vasi hišo, o kateri so govorili, da je bila tisočkrat lepša, kakor prejšnja njegova kočica. Vendar Marko ni imel z njo nobene veselja ter se je čutil v njej tujca. Prejšnja stara kočica mu je bila ljubša tisočkrat... ker... ker je bila njegova rojstna hiša. Kolikokrat je stiskal pesti, ko je pogledal na mesto, kjer je stala in odkoder so ga pregnali. Vendar, izgubljeno je izgubljeno... Postava! — (Konec prih.)

Dnevne beležke.

— **Cenzura.** Naš list je zadnje tebe prav posebno oblagodarjevan od gospoda cenzorja. Kar drugi listi, na pr. »Slovenec«, mariborska »Straža«, »Arbeiterwille«, »Arbeiter-Zeitung« itd. prinesejo brez zadržkov, to se nam konfiscira. Gospod cenzor misli, da nas bo kar ukrotil, češ: delavci ne smejo tega vedeti. No, svetujemo gospodu cenzorju, naj izpremeni dosedanje svoje taktiko, drugače jo bomo mi. — V včerajšnjem članku nam je v uvodniku zaplenil par stavkov, ki jih n. pr. »Arbeiter-Zeitung« vsak dan po dvakrat prinese še vse drugače opoprane. Bomo pa tudi poskrbeli, da se bo drugje zvedelo, kakšne cenzorje ima bela Ljubljana.

— **Člani »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico«** iz Ljubljane in okolice, ki kupujejo v prodajalnah Šiška, Vič, Rožna Dolina ali Ljubljana Sodna ulica 4, **Krakovski** nasip ali v Vodmatu in so se pri presojevalnici za obleke (pri I. C. Mayerju v Ljubljani) oglasili za A izkaznico, naj se zglase do 1. julija v prodajalni, kjer kupujejo, ter navedejo številko, ki se jim je pri Mayerju izdala kot potrdilo zglasitve. Ti bodo blago dobili v konsumnem društvu v Šiški; kedaj, se bo pozneje povedalo. Na dveh krajih ne bo noben blaga dobil.

— **»Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«** v. z. o. z. konča s 30. junijem svoje poslovno leto. Člani se opozarjajo, da oddajo članske knjižice in dividendne znamke v oni prodajalni, kjer kupujejo. Znamke se bodo sprejemale le do 15. julija.

— **»Splošna mladinska zveza«** v Idriji priredi v soboto, dne 29. t. m. ob pol 9. zvečer v pivarni pri »Črnem orlu« v Idriji gledališko predstavo »Enajsta zapoved«, veseloigra v treh dejanjih. Sodeluje društveni tamburaški zbor. Predprodaja vstopnic je v glavni trgovini »Obč. kons. društva v Idriji«. Vstopnina primerena. Čisti dohodek je namenjen v korist vojnim invalidom in društveni knjižnici. Občinstvo se na posest vlučeno vabi. — **Odbor.**

— **Premestitev domačih polkov.** Kakor znano, oddaja 2. gorski strelski polk iz Ljubljane v Enns, 97. pešpolk pa iz Radgone na Mažarsko in sicer v Sekesfehervar. Premješena sta tudi 17. pešpolk in 7. lovski batalion in sicer na Tirolsko. Prvi odide v Tolmezzo, drugi pa v Dogno.

— **Preskrba revne šolske mladine z brezplačno obutvijo.** C. kr. mestni šolski svet ljubljanski vzel je v svoji zadnji redni seji dne 28. maja 1918 poročilo o vojni pomožni akciji glede preskrbe revne šolske mladine z brezplačno obutvijo v šolskem letu 1917/18 na znanje in je pri tej priliki med drugim sklenil: »C. kr. mestni šolski svet izreci najtoplejšo zahvalo deželni odboru kranjskemu in deželni glavarju dr. Ivanu Šustersiču za naklonjeno izdatno podporo, s katero sta omogočila nakup razdeljene obutve.«

— **Skrivnostni slučaj.** Dne 21. t. m. zjutraj je odšla 21letna bajtarjeva hči Ivana Bernik z Brezja pri Dobravi v gozd brat borovnice, a se ni vrnila. Nje svoji so domnevali, da se ji je kaj pripetilo in so jo šli iskati. Prihodnji dan so jo našli obešeno v gozdu »Ključ«, oddaljenem poldrugi kilometer od hiše. Najprej so mislili, da gre za samomor, ko pa so dekle preiskali, so našli na njenem telesu več ran, ki dokazujejo, da se je izvršil zločin. Zmanjkalo ji je tudi 85 kron denarja in zlat prstan.

— **Požar.** V podstrešju hiše posestnice Terezije Svetčeve v Litiji, je nastal iz neznanih vzrokov požar, ki je uničil nekaj živih in obleke. Ogenj je požarna bramba kmalu pogasila. Škode je 6000 kron.

— **Toča na Notranjskem.** Pretečeno nedeljo popoldne je na Notranjskem toča napravila mnogo škode. Debela kakor orehi so padala gosta ledena zrna v občinah Košana in Smihel. Šipe na oknih so žvenketale, z drevja in trt pa se je vsulo listje in do palec debele veje. Ko je vihar ponehal, je bil strašen pogled. Toča je uničila žito, fižol, koruzo, krompir, zelje in druge poljske pridelke. Trta je vsa uničena in sadno drevje je veliko trpelo. Enaka poročila prihajajo iz Zagorja na Plivki in nekaterih drugih notranjskih krajev.

— **Uboj.** Pretečeno nedeljo so našli posestnika Janeza Zalarja iz Matene ubitega v bližnjem gozdu. Sumi se, da so ga ubili vojaški begunci.

— **Pomanjkanje v Dalmaciji.** V Splitu že tri mesece nimajo ni praška kakršnekoli moke ter se ljudstvo hrani z ovsem, ki ga dobiva na dekagrame.

— **Trije zrakoplovcil ponesrečili.** 15. t. m. je priletel dvokrovnik čez vas Markovščino v Istri, potem čez hrib Slavnik, nad Vodice in Golac. Bilo je okoli 10. zvečer. Noč je bila temna in vihar. Letel je prav nizko. Na to so zaslišali ljudje pokanje in šumenje, potem je vse utihnilo. Zrakoplov je padel na drevje in skalovje ter se razbil. Tam so našli tri zrakoplovce mrtve in vse krvave. Eden je mornariški poročnik Starksinis, drugi praporščak Sigmund, tretji najbrže neki mažarski mornar z ladje »Tiger«.

— **Navijalec cen obsojen.** Celovško deželno sodišče je obsodilo trgovca Franca Lašniga, ker je leta 1915 in 1917 po odirskih cenah prodajal rženo in ječmenovo kavo, na štiridnevni zapor in na globo dvesto kron.

— **Zensko truplo osem dni v sobi.** V Gradcu je ležalo truplo zasebnice Marije Mühlebach, 78letne starke,

osem dni v sobi, ne da bi se bil kdo pobrigal zanj. Šele osmi dan so opozorili oblasti, da utegne ležati starka mrtva v svoji sobi. Truplo so odpeljali v pravno-medicinski inštitut.

— **Vojno juho jedla in umrla.** Alojzija Wallek, 65letna starka, ki je živela v bedi in stiski, si je napravila v Gradcu vojno juho in jo zavžila. Po jedi ji je postalo slabo, tako da je kmalu nato umrla. Truplo uboge starke so odpeljali v pravno-medicinski inštitut.

— **Novi rektor češkega vseučilišča.** Za šolsko leto 1918/19 je bil imenovan na češki univerzi rektorjem profesor trgovskega in meničnega prava dr. Karl Hermann pl. Orawsky.

— **Antikrist prihaja.** Kakor vedno v težkih časih, se polašča tudi sedaj ljudi babieverstvo, posebno na deželi. Najneumnejše govornice vstajajo in se širijo med ljudstvom, med katerim se vedno najdejo ljudje, ki verujejo tem govoricam. Iz Trautenua na Češkem se razširja smešna pripovedka. Ljudje pripovedujejo, da je rodila v okolici Horice neka šestnajstletna devica (!) hudiča. Kakor se glasi vse skupaj nezmislno, je vendar mnogo ljudi, ki so zaradi tega silno razburjeni in menijo, da pride Antikrist, ki bo kaznoval človeštvo zaradi svetovne vojne — kot bi ne bilo zaradi nje že dovolj kaznovano!

— **Tri dni brez kruha.** Še nekaznovani petinpetdesetletni mož, delavec Samuel O. z Dunaja, je bil obtožen, da je vzel pred kratkim v voza dunajskega konsumnega društva hlebec kruha. Obtoženec je dejanje priznal. Okrajni sodnik: Kako ste morali postati, vi stari, še nikdar kaznovani mož, tat? — Obtoženec: Kaj sem hotel? Tri dni nisem jedel kruha! Videl sem voz in kruh na njem, voznik je odšel v prodajalno, pa sem vzel hlebec. Rad bi ga bil vozniku plačal. Doslej, nisem imel, gospod sodnik s sodnijo še nikdar opravlja.

— **Sodnik:** Vaša usoda je gotovo pomilovanja vredna, toda radi vas pač ne morem postavljati na glavo pravni red, čeprav živimo v vojni. — Sodnik je obsodil obtoženca na dvanajst ur zapora in mu dovolil enomesečen kazenski rok.

— **Človek mora živeti, da ga obesijo.** Roparski morilec Aleksander Hirt, ki je sedel te dni pred dunajskim porotnim sodiščem, in je bil obsojen zaradi roparskega umora, se je med obravnavo parkrat pritožil radi slabe hrane, ki jo je imel v bolnici deželnega sodišča. »Ali je hrana zadostna? je vprašal predsednik bolniškega primarija. »Da,« je odgovorila priča, »ravno zanj.« Ravno za obtoženca je bila hrana zadostna. Potem je torej v bolnici neenaka prehrana? In zakaj je bil »ravno« obtoženec deležen blagoslova zadostne hrane? Zastopnik medicinske znanosti je na to odgovoril: »Moram pač misliti na to, da ohranim obtoženca sposobnega za obravnavo.« V bolnici deželnega sodišča so morali tega Hirta naravnost zavdati. Dobival je meso, vino in mleko. Ostali pacienti so morali le gledati. Jesti je dobival le on. Biti mora sposoben za obravnavo. Drugim se je ponoči sanjalo, da stojijo tudi že pri obravnavi in dobijo zato meso, vino in mleko. Toda oni niso tako srečni kakor Hirt. Oni so šele v predsobi justičnih nebes, ali pa imajo obravnavo že za seboj, obsodbo so že slišali. Ti pač lahko stradajo, to pravu nič ne škodi. Le, če me pokliče sodnik moram živeti. Kako bi mogel on sicer živeti? Moje življenje je predpogoj njegove obrti. Zmožnost za obravnavo je najvišja zahteva justice. Človek mora živeti, da ga obesijo.

— **Knezom se čevlji ne smejo oškropiti.** Pod tem naslovom piše »Arbeiter-Zeitung«: Sodrug Ledebour se je predznil napraviti v nemškem rajstagu nekaj opomb o gospodih knezih, opomb, pi se pečajo z vprašanjem, ali eksistira na svetu nekaj takega kot so ljudstvo oškodujejo dinastije. Torej opombe, ki res ne spadajo v šolska berila in jih je zato brž črtal tudi korespondenčni urad ter jih zaplenil. Državni tajnik v. Kühlmann je nastopil seve takoj proti tem tako nečastnim mislim s predpisanim ogorčenjem in je osvežil spomine s splošno znanim dejstvom, da so delovali Hohenzollerci na primer že od nekdanj s svojim narodom z zgladno iskrenostjo. Sicer pa smemo reči to o vseh nemških knezih. To je neoporečno. Resnično lahko rečemo, da so delale vse nemške knežje hiše od začetka sveta neumorno za srečo narodov. Noben cenzor ne bo zatrl teh trditve. Sicer pa je dejal državni tajnik, da ne morejo nestransko izvajanja tega dosti poznanega sodruga Ledebourja nemškim knezom in posebno še Hohenzollercem oškropiti niti čevljev, kajti knezi sede previsoko. Tudi to je res. Če verjamete ali ne, čevljev knezov ni mogoče oškropiti. Kako bi mogel moj korak oškropiti čevlji, ki stojijo na moji glavi?

— **Prvi železniški vlak iz Rusije.** »Vorwärts« poroča, da je prispel v Berlin iz Rusije prvi vlak, ki je pripeljal 43 vagonov darov za ruske vjetnike.

— **Iz samostana delavska komuna.** Sovjet ruskega mesta Kemija je sklenil, razpustiti ruski samostan na Soloveckijem otoku v Belem morju in nastaniti v njegovih prostorih delavsko komuno. Tako izgubi Rusija svoj najznamenitejši samostan. Ustanovljen je bil že v prvi polovici 15. stoletja. Najbolj je cvetel samostan za carovanja Ivana Groznega. Dasi je bil namenjen le za pregnanstvo svetjskih in duhovskih dostojanstvenikov, je vendar postajal pomembnejši, in ko je bil po-

zneje še spopolnjen z obsežnimi kamenitimi stavbami, je veljal do današnjega dne za največjo znamenitost evropskega severa. Ker se je samostan branil izpolnjevati predpise boljševiške vlade, je sklenil sovjet mesta Kemija za kazen razpustiti samostansko skupščino.

Iz stranke.

Politična organizacija se je po zadnjem strankinem zboru jako lepo razvila, a vendar še ne tako, kakor bi bilo treba. Mnogo je še delavskih krajev in mnogo je celo krajev, kjer imamo dobre strokovne organizacije, a še nimamo politične organizacije. Temu je vzrok samo malomarnost dotičnih sodrugov, ki menijo, da so lahko dobri sodrugi, tudi če niso pri politični organizaciji.

V interesu stranke je, da se temu odpomore s tem, da se politična organizacija ustanovi povsod tam, kjer je le nekaj sodrugov. Obenem pa moramo politično organizacijo razširiti tudi na tiste kraje, kjer še ni strokovnih organizacij, pač pa so posamezni sodrugi in ti sodrugi naj bi začasno prevzeli mesto zaupnikov za dotični kraj ali za več krajev skupaj.

Zaraditega pozivljamo vse funkcionarje strokovnih organizacij, kjer še ni politične, in vse sodruge posameznih krajev, kjer ni ne strokovnih in ne političnih organizacij, pa so pripravljeni sodelovati v politični organizaciji kot zaupniki, da takoj naznanijo svoje naslove podpisanemu tajništvu ter obenem naznanijo, koliko strankinih izkaznic in znamk potrebujejo, da bodo takoj sprejemali člane. Strankin davek znaša 70 vin. na mesec, od teh je 20 vin. za osrednjo strankino blagajno, 10 vin. za volilni fond, 10 vin. za deželno organizacijo in ostalih 30 vin. ostane politični krajevni organizaciji sami za lastne potrebe. Kjer ni krajevnih organizacij, se odračuna ves prispevek strankini osrednji blagajni, ker mora ista pokrivati vse agitacijske stroške. Natančnejša pojasnila dobe sodrugi v Razpravah X. strankinega zbora, ki se tudi dobi pri podpisnem tajništvu in stane 1 K 50 vin. izvod.

Tajništvo jugoslov. soc. dem. stranke v Ljubljani,
Franciška ulica 6. I.

Vojna.

Avstro-ogrsko vojno poročilo.

Dunaj, 25. junija. Uradno se razglša: Gorska fronta med Asiagom in Piavo je bila včeraj torišče ljutih bojev. Sovražnik je zastavil vso moč, da bi nam dne 15. junija osvojene višinske pozicije zopet iztrgal. Na Monte di Val bella, na Col del Posso, Monte Asolone, Monte Solarolo in na Monte Pertica so bili cel dan srditi boji. Sovražnik je bil povsod na nekaterih mestih s protinapadom krvavo odbit. Vse priznanje in hvata gre naši infanteriji in artiljeriji. Zlasti je pohvalno omenjati polk št. 9. (Galičani), št. 53. (Hrvati), št. 114. (Gornji in Spodnji Avstriji), št. 189. (Šlezijci) in bosensko-hercegovinski polk št. 4. Na Montellu in južno ob Piavi je sovražnik razvijal izvidno delovanje. V prostoru San Donà so imele naše zadnje straže, ki so krile odhod naših čet čez Piavo hude boje z Italijani. A prehod čez reko se je izvršil po načrtu in brez izgub na bojnem materialu. Od 18. junija dalje je izgubil sovražnik nad 50.000 vjetnikov, med temi okoli 1100 častnikov. Skupne izgube Italijanov znašajo najmanj 150.000 mož.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 25. junija. Iz glavnega stana se poroča: Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Po dnevu slaboten artiljerijski ogenj je v posameznih odsekih narastel proti večeru do velike živahnosti. Poizvedovalno delovanje je bilo živahno. Južno Scarpe in na zapadnem bregu Avre smo vjeli večje število sovražnikov. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Po močnem artiljerijski pripravi je sovražnik napadel na severnem bregu Aisne. Napad je bil s protinapadom zavrnjen. — Armadna skupina vojvode Albrechta: Vzhodno Badonvillers smo vjeli nad 50 Amerikancev in Francozov. Poročnik Billik je izvojeval včeraj svojo 26. zračno zmago.

Italijanski glasovi.

Lugano, 25. junija. General Diaz javlja, da so avstro-ogrsko čete del zapadno Piave zasedenega ozemlja izpraznile. Italijansko časopisje poroča, da je Diazovo poročilo v celi Italiji bilo radostno pozdravljeno. A »Secolo« piše: Nove preskušnje nas čakajo. Pot, katero moramo hoditi, je še dolga in velik del naše zemlje je še v sovražnikovih rokah. Bodočnost je negotova. »Corriere della sera« svari, naj se uspeh ne precenjuje, in pravi, da bi bilo napačno misliti, da je moč sovražnika morebiti že zlomljena.

Zadnje vesti.

Avdijence pri cesarju.

Dunaj, 25. junija. Danes dopoldne so bili pri cesarju v avdijenci sprejeti knez Windischgraetz in voditelj treh skupin gosposke zbornice dr. baron Plener, baron Czedik in knez Lobkovic.

Grof Silva Tarouca posreduje.

Dunaj, 25. junija. Poljedelski minister grof Silva Tarouca je prišel danes na zborovanje nemškonalnacionarne stranke ter je zbranim članom stranke podal naslednje obvestilo: V včerajšnji seji ministrskega sveta, kateri je predsedoval cesar sam, se je razmotrival politični položaj in kolegij je prišel do zaključka, naj se še enkrat poskusi, je-li mogoče ustavnim putem rešiti državne potrebščine. Ker se je Poljski klub odločno izjavil proti osebi viteza Seidlerja, je cesar naročil grofu Silva Tarouca, naj poskusi pri strankah uglediti pot za kratko poletno zasedanje državnega zbora. Grof Silva Tarouca je kratko očrtal politični položaj ter kot cesarjev pooblaščenec apeliral na zvestobo Nemcev do države in prosil za podporo nemških strank. Dal je stranki ob enem zagotovilo, da se bo sedanji kurz nadaljeval tudi v slučaju, če bi vitez Seidler odstopil. Grof Silva Tarouca je konferiral nadalje še s socialno-demokratsko in krščansko-socialno stranko. Nemški nacionalci in krščanski socialisti vtrajajo — kakor poroča njihovo časopisje — na stališču, naj ostane vitez Seidler na svojem mestu in naj se pridrži tudi sedanji politični kurz. Krščansko-socialna stranka zahteva obenem ponovno, da se takoj skliče parlament.

Ogrski parlament.

Budimpešta, 25. junija. Predno je prešla zbornica k dnevnemu redu, je obravnaval poslanec Lovassy (Karolyjeva stranka) delavsko gibanje. Omenil je, da se je konstituiral delavski svet tudi na Dunaju in da je dal celo zunanji minister deputaciji tega sveta velepomembne izjave. Zato no razumemo, čemu zabranjujejo v Budimpešti sestavo takega delavskega sveta. Ako vlada ne ugodí tej zahtevi, bo za posledice tudi odgovorna. Ministrski predsednik je izjavil: Res je, da je bilo v največ tovarnah delo ustavljeno. Tudi časopisi ne izhajajo, kar je tembolj obžalovanja vredno, ker se razširjajo raditega različne lažnjive vesti, ki begajo prebivalstvo. Nemogoče je, da bi izvrševali vladno oblast posamezne provizorično sestavljene organizacije, delavski sveti itd. (Na levici ogorčeni medklici.)

Nemški rajhstag.

Berlin, 25. junija. Začetkom seje je prevzel državni kancler dr. Hertling besedo in dejal med drugim: Ni moj namen govoriti pravzaprav, in sicer iz razlogov ne, ki leže na dlani. Imam skušnje. Ako se zavzema državni kancler za mir, se mu podtika, da kompromitira s tem državo, češ, na koncu je že in oslabiljena. Če govori zopet o nadaljevanju vojne, pa se kriči o nemškemu militarizmu. (Ni težko se igrati z besedami! Opomba uredn.) Toda šel sem korak dalje. Na znane štiri Wilsonove točke sem 24. t. m. pritrjevalno odgovoril. Nisem prejel odgovora. Jasno je, kako si predstavlja Wilson zvezo narodov. Jedro te zveze bi bila ententa, Nemčija bi bila od nje izolirana, njeno gospodarsko stanje ogroženo. Da bi bila Nemčija kriva te strašne vojne, odločno pobijam; za to svojo trditev imam tudi dokaze. Da pa je Nemčija odločena do skrajnosti bojevati se za svojo obrambo (?), je razumljivo samoobsebi.

Kühlmanna o rešenih in nerešenih vprašanjih.

Berlin, 24. junija. Glede miroynega sklepa z Rumunijo je izjavil državni tajnik Kühlmann, da je ostalo vprašanje severne Dobrudže nerešeno. V tako velikanjskih bojih se vedno rodevajo pereča vprašanja, ki zahtevajo rešitve; ta pa je včasih silno otežkočena, ker so zainteresirani na njej mnogi narodi. Tako je na pr. z vprašanjem Dobrudže, z regulacijo meje ob Marici in s Kavkaškim vprašanjem. V kratkem se bo vršila v Carigradu konferenca štirizveze in kavkaških narodov, ki bo skušala poravnati pereča obmejna vprašanja. Dogodki v Rusiji nam dokazujejo, da se razvojni proces te republike še ni končal. Na Finskem se je končal boj v prid oni stranki, ki je želela finsko samostojnost. (Kakor v Ukrajini! Opomba uredn.) Kar se tiče baltičskih dežel, je bilo njih prebivalcem razdelitev baltika gotovo neljuba in nezadovoljliva stvar, toda razmere so nas prisilile k temu, da smo sklenili na vzhodu tak mir, kakršen je bil v zbornici predložen, in da drugače storiti nismo mogli. Spor med Belgarijo in Turčijo bo, po mnenju Kühlmanna, ugodno rešen.

Nemčija zahteva črnomoško brodovje.

Dunaj, 25. junija. Ukrajinska brzozjavna agentura javlja iz Odese, da so prispeli deli ruske vojne mornarice iz Novo-Rosijskega v Sebastopol, kar smatrajo za posledico nemškega ultimata. Glasom »Poslednje Novosti« je Trockij pripravljen, prepustiti veliki bojni ladji »Volja« in »Svobodnaja Rossija« Nemčiji proti odškodnini 35 milijonov rubljev za čas vojne. — Iz te brzozjavke izvem, da je stavila nemška vlada vladi sovjeto-ov ultimatu, v katerem zahteva od nje izročitev ladij črnomoškega brodovja. Del tega brodovja se je ponudil ukrajinski vladi, ostali del pa je odplul v Azovsko morje in se bojeval tam v zvezi s sovjetskimi četami za rusko republiko. Kakor smo poročali, so izkreale to ladje pred nekaj dnevi v Rostovu 10.000 mož, ki so jih potem Nemci pri Taganrogu povečini uničili. Sedaj pa

je zahtevala Nemčija izročitev ladij, del katerih je priplul sedaj v Sebastopol.

Dogodki v Rusiji.

Moskva, 25. junija. Vsled naraščanja protirevolucionarnega gibanja in nemirov vsled lakote se je proglasila vojno stanje v gubernijah Novgorod, Perm in Ufa. Položaj v guberniji Saratov je zelo resen. Potrebne so nujne odredbe. Zveza med Moskvjo in Turkestanom je prekinjena, le po ovinkih prihajajo vesti o močnem gibanju za odpad od Rusije. V Omsku je veliki knez Mihael na čelu protirevolucionarnega gibanja. Razglasil je manifest na rusko ljudstvo, v katerem zahteva, naj se skliče »zemeljski sobor«, ki naj določi vladno oblast.

Moskva, 25. junija. Veliki knez Mihael je v noči 15. junija pobegnil iz Perma. Oddelek navidezno rudečih gardistov je odpeljal velikega kneza v avtomobilu, predloživši straži ponarejeno pooblastilo sovjeta.

Češka armada v Rusiji.

Moskva, 25. junija. Češko-slovaške čete so med Ribinskom in Astrahanom na Volgi potopile parnik »General Suvorov«. Češke čete so zavzele Sysran ter prodirajo proti Penzi in Husnecku. Trockij cení češke čete na 30.000 mož. Prebivalstvo jih podpira.

Lloyd George napoveduje veliko bitko.

London, 25. junija. Ministrski predsednik Lloyd George je v zbornici izjavil o vojnem položaju: Število v Evropo dospelih ameriških čet je naraslo tako, da bo bistveno pomnožilo armado alirancev. Ne da bi pretiraval, smem reči, da generali zavezniških čet s polnim zaupanjem zro v bodočnost. Stojimo pred velikimi dogodki. Že v najbližnjih dneh se prične velika bitka, kaktera utegne odločiti usodo vojne.

Japonska pred intervencijo.

Haag, 25. junija. »Times« poročajo iz Tokija, da je japonski parlament sklican na izredno zasedanje, da ukrene vse potrebno za japonsko ekspedicijo v Sibirijo. — Češko-slovaške čete so zavzele Irkutsk.

Aprovizacija.

Prodaja vojnih klobas in prekaljenega mesa na zeleno izkaznico B po znižani ceni. Mestna aprovizacija bo prodajala klobase in suho meso v vojni prodajalni v Gosposki ulici v petek, dne 28. junija dopoldne strankam z zeleno izkaznico B od št. 801 do 1000 in popoldne od št. 1001 do 1200. Vsaka oseba dobi četrt kilograma; cene se poizvedo v prodajalni.

Razno.

* Angleški državni vojni posvet. V Londonu se vrši angleški državni vojni posvet, katerega se udeležujejo tudi zastopniki dominijonov. Ministrski predsednik je pozdravljal zastopnike z govorom, v katerem je med drugim izjavil: Država se vam zahvaljuje in je ponosna na vas. Posvet-obsega zastopnike 400 milijonov ljudi, da se posvetujejo o najboljših metodah, kako naj se vzdržujeta na svetu red in pravica. Britanska država je v sedanji vojni razočarala svoje sovražnike in presenetila svoje prijatelje. Država je osvobodila morje nam in našim zaveznikom. V nadaljnjem svojem govoru se je Lloyd George pečal z angleško mornarico v boju s podmorniki in je nadaljeval: Anglija je postavila na bojišče, odkar se je pričela vojna, tri milione mož, dominiji so zbrali en milijon mož. Indijska armada šteje skoraj en milijon mož in jih bo zbrala še 500.000. Stražili ste dohod v vzhodni del države, kar bode v bodoče nadaljevali. Sedanja vojna nas je marsikaj naučila, a najbolj nam je dokazala realnost moči angleške države. Če bi ne bila nastopila britanska država, bi vladala Nemčija na morju, poteptalo bi se mednarodno pravo in zmagoval bi na svetu vojaški despotizem.

* »Papirnatí vek«. Dandanes igra papir v industriji in trgovini tako važen in obvladajoč element, da bi

mogel dati času svoje ime. Med vsemi nadomestki je papir najpomembnejši in zato se je moral kot »papir« tudi omejiti na le prav majhno uporabo. Saj delajo iz njega danes sto stvari, ki jih potrebujemo v vsakdnjem življenju, v trgovini in industriji. Iz papirja izdelujejo moško in žensko obleko, perilo, različne tkanine, zastore, trakove, klobuke, žido, vreče, posteljsko opravo, zglavnike, obveze itd. Vse papirne izdelke seveda ne smemo smatrati za vojne iznajdbe, vendar se je papirna industrija šele v vojni tako zelo razvila. Povod temu je seveda pomanjkanje sirovin, ki bodo zavzele po končani vojni zopet svojo samovlado.

Listnica upravnistva. Zadnje čase se razni naročniki pritožujejo, da kar cele tedne ne dobe lista, drugi da dobe po štiri ali pet številok naenkrat. Vsi ti naročniki se jeze na upravo lista. — Vsem cenjenim naročnikom naznanjamo, da uprava pošilja vsem list redno vsak dan. Če ga naročniki ne dobe — je krivda na strani c. kr. poštne uprave, ki nam vedoma ali nevedoma dela te neprijetnosti.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

MOJZES ALI DARVIN?

SOLSKO VPRAŠANJE

SPISAL DR. A. DODEL

CENA 70 VINARJEV

DOBI SE V ZALOŽBI »NAPREJA«

::: V LJUBLJANI :::

Konsumno društvo

za Ljubljano in okolico

r. z. z o. z.

v Ljubljani.

Pisarna: Ljubljana-Šiška, Kolodvorska ul. 56.

Osrednje skladišče: Kolodvorska ulica 56.

Prodajalne:

1. Ljubljana—Šiška, Kolodvorska ulica 56.
2. „ Sodne ulice 4.
3. „ Krakovski nasip 10.
4. „ Udmat, Bohoričeva ulica 12.
5. Vič—Glince, Tržaška cesta.
6. Vič—Rožna dolina 165.
7. Tržič na Gorenjskem.
8. Sava (okr. Jesenice) na Gorenjskem.
9. Jesenice na Gorenjskem.
10. Koroška Bela—Javornik.

Prodaja se le članom.

Pristopnina 1 K.

Delež 40 K.

V letu 1916-17 (od 1. julija 1916 do 30. junija 1917) se je oddalo blaga med zadrušnike za 2.000.000 kron.

Zadrušnikov (30. jun. 1917): 2500 rodbin.

Družbeno premoženje 1. junija 1917:

Rezervni zaklad K 20.400.
Dispozicijski . . . K 11.750.
Bolniški . . . K 15.000.
Pogrebni . . . K 1.000.
Penzijski . . . K 6.000.
Deležni . . . K 60.000.

Splošno kreditno društvo

r. z. z o. z. v Ljubljani.

Hranilne vloge na knjižice in v tekočem računu se obrestujejo po 4 1/2 % od dne vloge do dne dviga. Na razpolago so domači hranilniki. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posojila se dajejo na hipoteke, zastavna pisma, osebni kredit, vrednostne listine (efekti), predujmi na lombard pod zelo ugodnimi pogoji.

Menice se eskomptujejo po razmerju bančne obrestne mere.

Telefon št. 120.

Cek-konto poštne hranilnice št. 45.156.